

Topsport op roodbruine Engelse klei

Extreem kort gras op een vlakke en kurkdroge kleistrip van ruim 60 m² omgeven door een normaal grasveld. Daarop spelen de professionele cricketers hun spel. Zo'n pitch, opgebouwd uit speciale Engelse klei, vind je bij VRA Cricket in Amstelveen. De zorg voor deze pitch, waarop bowlers en batters de strijd met elkaar aangaan, is toevertrouwd aan groundsman Paul Polak.

Auteur: Broer de Boer

De meeste Nederlandse cricketvelden hebben een pitch die bestaat uit gravel met een kokosmat erop. VRA Cricket is de enige vereniging in Nederland die op Engelse klei speelt. De vereniging beschikt over tien strips van 3,05 bij 20,12 meter. Zo'n pitch, waar het werpen en slaan plaatsvindt, moet tijdens een wedstrijd vlak, hard en kurkdroog zijn én blijven. De wortels van het extreem kort gemaaid gras houden de speciale roodbruine klei bijeen en demonstreren dat het ook voor gras topsport is om te overwinnen.

Droog en vlak

Cricketwedstrijden, die soms wel vijf dagen duren, vergen nogal wat van de pitch. Tussen de poortjes – de wicket – loopt een danger area waarop de spelers niet mogen lopen. Oneffenheden, veroorzaakt door voetafdrukken,

kunnen een geworpen bal bij het stuiteren plots van richting laten veranderen. Dat kan handig zijn om te doen, als de tegenpartij bijna aan slag is. De scheidsrechter let natuurlijk op dat zoiets niet gebeurt. Het gras op een pitch is extreem kort gemaaid en helemaal glad. Een bal met effect gaat bij wijze van spreken gewoon rechtdoor. Door het stuiteren van de bal raakt de pitch in de loop van de wedstrijd beschadigd. De aanvoerder beoordeelt voortdurend de pitch, hij bepaalt welke werper het best van die beschadigingen gebruik kan maken. Want elk cricketteam heeft verschillende bowlers. Zo zijn er hard en recht gooierende en links- en rechtsgooierende bowlers en werpers die verschillende spins kunnen geven. Ze proberen een bal met effect naar de batter toe of juist af te laten gaan en de wicket te raken.

Kurkdroog

Een pitch moet kurkdroog zijn. De fieldmanager of groundsman realiseert dit door middel van rollen. Na het spel of wanneer de groundsman regen verwacht, dekt hij de pitch met een zeil af. Daar bestaan strenge regels voor, om de teams dezelfde kansen te geven. Groundsman Paul Polak van VRA Cricket vertelt: "Een beker koffie in de nabijheid van de pitch is echt taboe. Als de inhoud op de klei terecht komt, krijg je een zachte plek waar de bal slechts enkele centimeters op stuitert, terwijl op de droge plek ernaast de bal misschien wel anderhalve meter de lucht ingaat. Zo'n baan is levensgevaarlijk en onbespeelbaar en een wedstrijd op zo'n pitch wordt dan ook afgelast. Voor een wedstrijd moet een pitch kurkdroog zijn en er mag geen drup water op vallen."

Entree en gebouw van de VRA Cricket Club – Amstelveen in het Amsterdamse bos.

Prepareren

Hoe prepareert Polak zijn banen? Polak: "Ik sta nooit verliefd naar de grasmatt te kijken. Ik behandel en mishandel het gras. De pitch is het enige dat telt. Het gras maaien we voor een wedstrijd zeer kort, zo'n 2 mm. We rollen de pitch in de lengterichting. Dat doen we met verschillende steeds zwaardere rollen, tot aan 2.500 kg toe. Daarmee zijn we circa vier uur bezig. We persen als het ware het vocht uit de capillairen omhoog en maken de pitch zeer vlak. Een pitch speciaal prepareren voor je eigen team is niet alleen onsportief, maar kan zelfs tegen je werken. Het is in het belang van het team dat een groundsman elke week de pitch dezelfde behandeling geeft. Bij cricket is het gebruikelijk dat een groundsman de tegenpartij informeert over de staat van de pitch. Je kunt de baan spekglad maken; dan is een spinbowler, die effecten geeft aan de bal tijdens het werpen in het nadeel, want de bal gaat weinig afwijken. Met veel groen gras op de pitch kan een bal die op de naad terechtkomt alle kanten opstuiteren. Bij wit gras daarentegen, wat een teken is dat ook dit gras kurkdroog is, gaat een bal na grondcontact rechtdoor. Zo geeft ook gras met brede bladeren andere effecten dan smalbladig gras. Mijn grootste vijand is straatgras, waarvan de polletjes de bal ook ongewenst van richting kunnen laten veranderen, wat het de slagman bemoeilijkt de bal goed te raken en een run te maken. Onze pitches zijn ingezaaid met een diepwortelend type Engels raaigras."

Het cricketspel

Cricketteams bestaan uit elf man en het spel wordt op twee manieren gespeeld. Om te beginnen zijn wedstrijden waar het aantal gegooide ballen de beperkende factor is. Voorbeelden hiervan zijn het gooien van 20 'overs' (20 x 6 ballen) per team, een spectaculair soort cricket dat ze in Engeland vaak 's avonds spelen en wat in totaal circa drie uur duurt. Dan is er de WK-vorm, zoals we die ook in Nederland spelen, waarbij ieder team 50 'overs' mag werpen. Het team dat de meeste punten scoort met runs wint uiteraard. Daarnaast bestaat er

tijdcricket, waarbij de wedstrijden één tot vijf dagen duren. Tijdcricket heeft gecompliceerde regels, zoals geen enkele andere sport die kent, wat deze sport zeer boeiend maakt. In zeer grote lijnen komt het erop neer dat je binnen een bepaald tijdsbestek een punt meer moet maken dan je tegenstander. Als batter maak je punten door de bal het veld uit te slaan en een run te maken. Als de bowler de wicket raakt, een geslagen bal gevangen wordt of als de batter uitgebrand wordt, is de volgende slagman aan beurt. Als alle teamleden aan slag zijn geweest, is het de beurt aan de tegenpartij. Maar een team kan op enig moment ook besluiten de tegenpartij punten te laten maken. Dat maakt tijdcricket in combinatie met de veranderingen van de baankwaliteit tot een interessant, tactisch spel.

Zeven minuten rollen

Polak: "In de loop van de wedstrijd, zeker bij meer wedstrijddagen, verandert de kwaliteit van de pitch. Dat kan zowel in het voordeel als in het nadeel werken van een team. De pitch wordt door de ballen minder vlak, het gras groeit, maar ook de vochtigheidsgraad verandert. Daarom zijn er bijzondere regels voor de groundsman. Tijdens een wedstrijd mag hij de pitch niet maaien, ook mag hij geen water toevoegen. Hij mag de pitch niet rollen, tenzij de aanvoeder van de batters daarom vraagt. In dat geval mag hij maximaal zeven minuten rollen. Hij mag ook vegen, maar uitsluitend om stukjes klei die met spikes losgelopen zijn te verwijderen. Daarbij mag de oppervlakte niet veranderen. We werken daarom

Groundsman Paul Polak, met op de achtergrond de square met 10 speelvelden voor cricket. Daarvoor is nog een extra gravelbaan zichtbaar, o.a. bestemd voor lagere teams. Tijdens een wedstrijd wordt deze met een kokomat afgedekt

Het kneden en vlak maken van de zware zavel. Deze ligt op een zandbed.

Een messcherpe scheiding: links de klei van eerst aangelegde vijf strips, rechts komen de nieuwe strips te liggen.

met een sleepnet en niet met een bezem, want daarmee zou je het platgerolde gras omhoog trekken. Na een wedstrijddag dekken we de pitch af. Maar het cricketreglement geeft zelfs aan hoe en wanneer dat moet."

Aanleg bij VRA

De tien strips bij VRA Cricket zijn in twee fasen aangelegd. Polak: "De Nederlandse Cricketbond wilde deze sport ook op internationaal niveau spelen. Daarvoor was een 'echt' cricketveld in Nederland vereist. Ons eerste team won hier veel wedstrijden van buitenlandse teams, maar dat kwam vooral omdat onze tegenpartijen niet aan spelen op kokosmatten gewend waren. De gemeente Amsterdam en onze vereniging hebben de kans aangegrepen de baan hier aan te leggen. In Engeland zijn de banen meestal opgebouwd uit sintels, zand, klei en cricketklei. Wij hebben bij onze eerste vijf strepen een pakket Engelse klei op een zandlaag gelegd. We hebben heel veel moeten rollen met onze 2.500

kg zware roller om het geheel hard te krijgen, waardoor onze vijf eerste strepen uiteindelijk twee tot drie cm onder het maaiveld kwamen te liggen. Je kunt je de hoeveelheid regenwater voorstellen die zich in het afdekkleef verzamelt. Een drama! Een nieuwe kleilaag eroverheen leggen was geen optie: dat hecht slecht, terwijl graswortels op de oude storende laag stuiten. In Engeland, waar ik de opleiding tot Groundsman volgde, ontdekte ik het bestaan van een Nederlandse machine, de Koro Top Field Maker geleverd door Pols, die het gras en de topklaag afbeitelt en de bodem enkele millimeters opruwt waardoor de hechting van een nieuwe topklaag verbetert en de wortels beter in de oude laag doordringen."

Vijf extra pitches

Polak: "Na het succes van een internationale wedstrijd in 2004 mochten we onze vijf strips tot tien uitbreiden. De topklaag van de oude strips zijn verwijderd en opgeruwd. Daarna is het laags-

gewijs met tien cm Engelse klei opgehoogd. De vijf nieuwe strips kregen een opbouw van zand, tien centimeter Nederlandse zware zavel (een Engelsman zou spreken van free drying loam) en tien centimeter cricketklei. De zware zavel was te nat en erg plastisch. We hebben het machinaal gekneet en uitgevlakt. In Engeland zouden ze zo iets met de hand doen. De cricketklei, circa 125 m³, een hoogwaardig, gezeefd en stofdroog product van Binder Loam uit Engeland werd geleverd in big bags. Van ditzelfde materiaal gebruik ik jaarlijks circa 1.500 kg bij het doorzaaien. Ik dek het zaad met een laagje van slechts twee tot drie mm af. Een dikkere laag is onverstandig. Als er dan een bal op terecht komt, krijg je meteen een scheur."

De werkzaamheden

Civiel en cultuurtechniefirma De Ridder uit Soesterberg verzorgde met vijf man de totale aanleg in samenwerking met Polak. Projectleider Ad van Rhenen: "Op het zand en de zware zavel hebben we de vochtig gemaakte kleipoeder in vier laagjes van circa 2,5 cm aangebracht. Daarbij gebruikten we ondermeer grote en kleine kilverbakken, sleepnetten en in zwaarte toenemende rollers. Omdat de klei zeer sterk gecompacteerd was, had het aanleggen van drainage eronder geen zin. De square met tien strepen kwam tien centimeter boven het maaiveld te liggen. Om de hele square hebben we een ringdrainage aangelegd. Het hemelwater dat van het blok afstroomt, raken we hierdoor gemakkelijk kwijt. Om storende strepen in de grasmat te voorkomen zijn de strips met de hand ingezaaid. Paul Polak heeft ons ontzettend veel graszaad laten gebruiken. Op een strip van 30 x 3 meter ging 60 kg graszaad, wat bijna het veertigvoudige op sportvelden is. Krankzinnig om te zien: het lag gewoon vol. En het was nodig: kiemplantjes redden het haast niet in die harde, speciale roodbruine klei. Tijdens het project hebben we bijzonder veel respect gekregen voor de vakken-nis van groundsman Paul Polak."

Onderhoud

Het is de eerste winterse week van 2007. De tien cricketpitches die in een blok naast elkaar liggen ogen ijsig en groen. De pitchstrepen zijn onafgedekt, maar wel met een roodwit lint afgeschermd. Polak: "Dat de klei een beetje doorvriest of in dit seizoen kletsnat is, vind ik niet erg. We hebben er enkele weken voor nodig om dit vocht eruit te persen, voor het wedstrijdseizoen begint. Daarbij werken we met steeds zwaarder

Graszaad, Engels Raai, wordt in grote hoeveelheden handmatig gezaaid.

wordende rollen, tot een gewicht van 2.500 kg. We rollen voortdurend in de breedterichting en gaan ook steeds langzamer rollen. We zijn daarmee echt tientallen uren bezig. Met rustpauzes uiteraard, waarin het veld aan de wind kan drogen. We prikken gaatjes voor het bijstrooien van zaad, bemesten het met Sportmaster mini-granulaat, quickrelease, NPK 8-12-6, en wat ijzervulfaat om mosvorming tegen te gaan. Bemesting is voor mij een gevoelszaak. Ik doe dat op kleur. Eigenlijk hoor je bodemonsters te nemen, maar deze Engelse klei is een ongebruikelijke grondsoort, waardoor het onder Nederlandse omstandigheden lastig is een goed bemestingsadvies en een passende meststof te krijgen."

Verpleging

Als het blok met de tien strips - de square - drooggerold is en ik de weersomstandigheden niet vertrouw, gaat er een lichtdoorlatend zeil op. Anderzijds heeft gras natuurlijk vocht nodig om te groeien. Ik gebruik daarvoor het vocht uit capillaire opstijging en hemelwater. Ik laat de natuur dus haar gang gaan. Beregenen doe ik met kraanwater. Met slotwater heb je hier al gauw last van algenaanslag op het veld. Het beregenen doen we met de hand omdat een sectorsproeier onnauwkeurig werk levert. De gras-matten op de pitches verzorg ik met een Dennis grasmaaier, die een handig cassettesysteem heeft, waardoor ik hier ook mee kan rollen, borstelen, slitten en verticuleren. Met borstelen kan ik schimmelinfecties de baas blijven."

Miljard tv-kijkers

Bij VRA Cricket worden per seizoen, dat ongeveer 20 weken duurt circa 15 tot 17 wedstrijden gespeeld. Toen Polak nog maar vijf pitches had, betekende dit drie tot vier wedstrijden per pitch. Polak: "De tijd was te kort om een pitch na gebruik weer in wedstrijdconditie te brengen. Nu ik tien strips heb, bespelen we elke strip tijdens het seizoen slechts tweemaal. Ook ons tweede team kan er nu af en toe op spelen en als het Nederlandse damescricketteam een keer op gras moet spelen, kunnen we dat ook inpassen. Mijn mooiste ervaring? Dat is het crickettoernooi dat we in 2004 organiseerden met deelnemende landen als India, Pakistan en Australië. Met 36 tv-camera's en een miljard tv-kijkers een enorm mediaspektakel! We ontvingen ruim 15.000 man publiek. Daaruit mogen we afleiden dat cricket ook in Nederland steeds populairder wordt."

De batter mist de bal: één van de paaltjes van de wicket gaat om.